

Woningbouwlocatie Teteringen

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

16 december 2004 / rapportnummer 1476-41

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Breda
Postbus 3920
4800 DX BREDA

uw kenmerk
ODB200414421

uw brief
14 oktober 2004

ons kenmerk
1476-42/Br/hb

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Woningbouwlocatie Teteringen

doorkiesnummer
(030) 234 76 21

Utrecht,
16 december 2004

Geachte raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Woningbouwlocatie Teteringen. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend

ir. A. van der Velden
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Woningbouwlocatie Teteringen

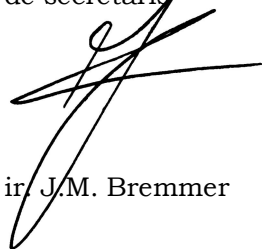
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Woningbouwlocatie Teteringen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Woningbouwlocatie Teteringen,

uitgebracht aan de gemeenteraad van Breda door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

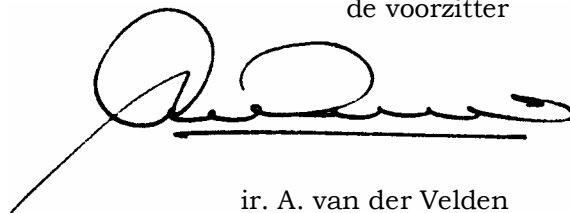
de werkgroep m.e.r.
Woningbouwlocatie Teteringen,

de secretaris

ir. J.M. Bremmer

de voorzitter

ir. A. van der Velden

Utrecht, 16 december 2004

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Beleidskader, achtergrond, probleemstelling en doel	2
3.2 Te nemen besluit(en).....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Algemeen	4
4.2 Basisalternatief, voorkeursalternatief en MMA	4
4.3 Referentie	5
5. MILIEUASPECTEN.....	6
5.1 Algemeen	6
5.1.1 Beschrijving huidige toestand	6
5.1.2 Beoordelingskader.....	6
5.2 Bodem en water.....	6
5.3 Levende natuur	7
5.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	7
5.5 Verkeerssituatie.....	7
5.5.1 Lucht.....	8
5.5.2 Geluid.....	9
6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER.....	9

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 oktober 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in het Stadsblad d.d. 13 oktober 2004
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Gebied- en soortbescherming

1. INLEIDING

De gemeente Breda heeft het voornemen om de woningbouwlocatie Teteringen te ontwikkelen. De locatie ligt aan de noordoostkant van Breda en is ca. 200 ha groot. De ontwikkeling omvat de bouw van 3000 woningen, een groene geleidingzone tussen Breda en Teteringen, de ontwikkeling van het natuurgebied de Lage Vucht polder en een hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-verbinding.

De ontwikkeling van de locatie, die bestaat uit 3 deellocaties, is eerder vastgelegd in drie bestemmingsplannen. De Raad van State heeft deze bestemmingsplannen vernietigd en bepaald dat milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen moet worden. Het milieueffectrapport (MER) dient als onderbouwend document bij de besluitvorming over het bestemmingsplan of de bestemmingsplannen voor de woningbouwlocatie Teteringen. De gemeenteraad van Breda is hiervoor bevoegd gezag.

Bij brief¹ van 14 oktober 2004 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in Het Stadsblad van 13 oktober 2004². Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen die zij van de gemeente Breda heeft ontvangen⁴, en deze betrokken bij haar advisering.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat de Commissie in dit advies alleen ingaat op onderwerpen die naar haar mening een andere aanpak dan wel bijzondere aandacht behoeven.

1 Zie bijlage 1.

2 Zie bijlage 2.

3 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

4 Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- een onderbouwing, inclusief milieuargumenten, van eerdere gemaakte keuzes zoals de locatie(s) en het aantal woningen;
- een nadere uitwerking van het basisalternatief via sectorale uitwerkingen. Door optimalisatie kan een nieuw voorkeursalternatief naar voren komen. In de sectorale uitwerkingen moet gezocht worden naar ‘grenzen’ op basis van ontwerpcriteria → hoeveel woningen/ welke locaties horen daarbij?;
- een meest milieuvriendelijk alternatief waarin uitgangspunten, zoals bijvoorbeeld het aantal woningen, niet star worden gehanteerd;
- een goede beschrijving van de belangrijkste aspecten: verkeer, waterhuishouding, natuur, landschap en de daarbij horende effecten.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Beleidskader, achtergrond, probleemstelling en doel

Onderbouwing locatiekeuze en aantal woningen

In hoofdstuk 2 van de startnotitie wordt ingegaan op de vragen ‘Waarom 3000 woningen’ en ‘waarom de locatie Teteringen’. Er wordt een overzicht gegeven van de verschillende beleidsdocumenten waarin deze keuzes neergelegd zijn. De argumenten voor de keuzes worden kort aangestipt. Uit diverse inspraakreacties blijkt echter dat deze vragen omwonenden nog altijd zeer bezighouden.

De Commissie adviseert het proces van de locatiekeuze en de argumenten die daarin een rol hebben gespeeld in het MER nader uit te diepen. Omdat de locatie nog niet eerder is aangewezen in een besluit dat open staat voor bezwaar en beroep, acht de Commissie het raadzaam de locatiekeuze in het MER te onderbouwen. In het MER zijn hierbij vooral de milieuargumenten van belang. Ingegaan dient te worden op de aspecten verkeer (ontsluiting en gerelateerde milieueffecten), waterhuishouding, natuur en landschap. Uit de startnotitie blijkt dat de locatieafweging in 1995 (dus ca. 10 jaar geleden) heeft plaatsgevonden. Bekijk of de argumenten die destijds aan de keuze ten grondslag hebben gelegen nog steeds valide zijn.

Uit diverse inspraakreacties blijkt dat onder omwonenden een beeld bestaat dat in Teteringen veel woningen gebouwd moeten worden omdat het elders niet kan, terwijl de omwonenden menen dat het in Teteringen evenmin kan, vanwege de beschikbare verkeersinfrastructuur en/of natuuraspecten. Daarom dient ook het aantal van (ca.) 3000 woningen voor deze locatie onderbouwd te worden. Ga in op het proces dat doorlopen is en de (milieu)argumenten die een rol hebben gespeeld in de totstandkoming van dit aantal.

Beleidskader

Geef aan welke concrete randvoorwaarden voortkomen uit de relevante beleidsdocumenten die zijn genoemd in hoofdstuk 3 van de startnotitie⁵.

Uitspraak Raad van State

Ga in op de uitspraak van de Raad van State en de inhoudelijke argumentatie daarin. Hoe wordt daar in het MER mee omgegaan?

3.2 Te nemen besluit(en)

De Commissie heeft begrepen dat de locatie in meerdere bestemmingsplannen uitgewerkt wordt. Het MER moet aan elk van die bestemmingsplannen ten grondslag liggen. Geef in het MER aan welke deellocaties in verschillende bestemmingsplannen uitgewerkt worden en hoe de fasering in de tijd zal zijn.

Geef de besluiten aan die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

Watertoets

In het kader van de bestemmingsplannen moet de watertoets doorlopen worden. Ga in het MER in op de bevindingen en de randvoorwaarden die hieruit voortkomen.

Natuurbescherming

Gebiedsbescherming

De kans bestaat op externe werking in gebieden die behoren tot de ecologische hoofdstructuur (ehs). In de provinciale uitwerking hiervan zijn met name de 'Brabantse natuurparels' van belang: de kerngebieden van de provinciale ehs. Hiertoe behoren delen van de Lage Vuchtpolder en bijvoorbeeld het Cadettenkamp. Andere delen van de Lage Vuchtpolder zijn feitelijk geen ehs, maar waardevol agrarisch landschap of worden om landschappelijke redenen gewaardeerd. Deels gaat het om ecologische en landschappelijk te ontwikkelen zones. In het MER dient aangegeven te worden of de ingrepen kunnen resulteren in (onomkeerbare) effecten waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden van flora en fauna in nieuwe natuurgebieden verloren gaan of juist bevorderd worden (bijvoorbeeld door de watermachine).

In **bijlage 5A** zijn de richtlijnen voor de gebiedsbeschrijving nader uitgewerkt.

Soortenbescherming

Op grond van de Flora- en faunawet (art. 3 en 4) is een aantal dier- en plantensoorten in het studiegebied beschermd. Ga voor ieder alternatief na of dat zal leiden tot in de Flora- en faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. Voor het *ontheffingsverzoek* dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van in het gebied voorkomende relevante soorten⁶ te worden gemaakt. In het MER kan worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten⁷ (of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten).

⁵ De gemeente Oosterhout geeft in inspraakreactie nr. 17 aan dat ook het Uitwerkingsplan van het streekplan stedelijke regio Breda-Tilburg en de Stadsvisie Plus van de gemeente Oosterhout bij het beleidskader horen. Ook in andere inspraakreacties, zoals 23 en 29 (punt 14) worden aanvullingen op het beleidskader gegeven.

⁶ In verschillende inspraakreacties (bijv. nr. 2 en 19) wordt het plangebied aangemerkt als leefgebied voor steenuil, kerkuil, groene specht en patrijs.

⁷ In het Handboek Natuurdoeltypen, LNV 2001 staan alle doelsoorten en de status daarvan.

In **bijlage 5B** zijn de richtlijnen voor de soortbeschrijving nader uitgewerkt.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

Het basisalternatief is gebaseerd op een uitgebreid voorafgaand proces. Schets in het MER de belangrijkste overwegingen die in dit proces een rol hebben gespeeld. Ga bijvoorbeeld in op de totstandkoming van de visie op de ruimtelijke ontwikkeling rond Teteringen. Het basisalternatief is een uitwerking van de gemeentelijke structuurvisie. Uit inspraakreacties blijkt dat ook andere visies mogelijk zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de verstedelijking van de zuidrand van Teteringen⁸.

Ga tevens in op het proces dat heeft geleid tot de voorgestelde stedenbouwkundige structuur van het basisalternatief, inclusief de milieuargumenten die hierbij een rol hebben gespeeld.

In §3.1 wordt gevraagd de keuze van de taakstelling van 3000 woningen te onderbouwen. Tenzij eenduidig onderbouwd kan worden dat dit aantal geen (bestuurlijk) onaanvaardbare problemen oplevert ten aanzien van verkeer en natuur en landschap, dient onderzocht te worden wat het maximale woningaantal is indien de capaciteit van de nu en in de nabije toekomst beschikbare verkeersinfrastructuur en de draagkracht van natuur en landschap bepalend is⁹. Dit kan een onderdeel zijn van de ontwikkeling van het mma (zie §4.2).

Ontsluitingsvarianten niet aangrenzend aan bebouwing

In de startnotitie worden de varianten die onderzocht zullen worden globaal aangeduid. Er is sprake van 'een alternatieve route die aansluit op de noordelijke rondweg van Breda en 'een omleidingsroute ten oosten of ten westen van Teteringen'. Het meenemen van alternatieven die buiten de begrenzing van de woonlocaties liggen (zoals door de Lage Vuchtpolder) betreft mogelijk nieuwe belanghebbenden bij de studie¹⁰. Daarom adviseert de Commissie bij de vaststelling van de richtlijnen concreet aan te geven welke ontsluitingsopties in het MER onderzocht zullen worden en eventuele omwonenden actief te informeren.

4.2 Basisalternatief, voorkeursalternatief en MMA

In de startnotitie worden een basisalternatief en een 'basisplusalternatief' voorgesteld.

De Commissie adviseert het basisplusalternatief niet zozeer te beschouwen als één alternatief, maar dit te gebruiken om op grond van analyses van het basisalternatief, optimalisaties uit te werken voor de aspecten verkeer, water, natuur en landschap/cultuurhistorie/archeologie. Hier zou *per aspect* een 'basisplusalternatief' uit voort kunnen komen. Op basis van een optimalisatie tussen alle aspecten kan een nieuw voorkeursalternatief naar voren komen.

⁸ Zie bijvoorbeeld inspraakreactie nr. 30 van verschillende natuurbeschermingsorganisaties.

⁹ Zie ook inspraakreacties 14 en 23, waarin gepleit wordt een lagenbenadering en een "basisminalternatief".

¹⁰ Uit het verslag van de informatieavond blijkt dat dit een punt van zorg voor belanghebbenden is.

In het MER moet duidelijk gemaakt worden welke keuzes een rol spelen in de optimalisaties en welke prioriteiten gesteld zijn.

Voor de bepaling van het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) dient in de optimalisaties niet a-priori vastgehouden te worden aan eerdere uitgangspunten, zoals de 3000 woningen, maar van de kansen en knelpunten die de verschillende aspecten in het studiegebied bieden op basis van aspectspecifieke doelstellingen. Bijvoorbeeld:

- bij *verkeer* kan dit een maximaal aanvaardbare I/C-verhouding op een aantal wegen en knooppunten zijn;
- bij *water*: de werking van het grond- en oppervlaktewatersysteem en de watermachine in relatie tot het ontwikkelen van natuurwaarden in de Lage Vuchtpolder en de omvang van het systeem die daar voor nodig is¹¹;
- bij *natuur*: de ontwikkeling van de natuurwaarden en de ecologische verbandingen binnen het groene raamwerk; de mogelijkheden van mitigatie/compensatie van biotoopverlies, leefgebied;
- Bij *landschap/cultuurhistorie*: de overgangen stad-dorp, dorp-land, hoog-laag, besloten-open.

Voor landschap en natuur dient (op kaart) in beeld gebracht te worden wat de belangrijkste waarden zijn (visueel-ruimtelijke, cultuurhistorische, archeologische, aardkundige en eco(hydro)logische waarden). Waar ontstaan tegenstrijdigheden en gaan waarden verloren (in het basisalternatief)? Geef de mogelijkheden om dat te voorkomen aan.

Geef bij elk alternatief aan wat de noodzakelijke aanvullende infrastructuur (indien relevant inclusief HOV) is, neem de effecten van die infrastructuur ook in het MER op. Ga in op de fasering van het woningbouwprogramma, in relatie tot het gereed komen van infrastructuur.

4.3 Referentie

De effecten van de het basisalternatief, het (nieuwe) voorkeursalternatief en het mma dienen afgezet te worden tegen de referentiesituatie. Beschouw hierin 2 scenario's:

- de huidige situatie plus de 'echte' autonome ruimtelijke en infrastructurele ontwikkeling, dat wil zeggen hetgeen reeds in plannen vastligt;
- daarnaast een doorkijk naar de toekomst door te onderzoeken hoe de alternatieven passen binnen redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen in de komende 10 tot 15 jaar.

Het besluit tot aanleg van de golfbaan is momenteel onderwerp van een beroep bij de Raad van State. Indien het besluit tot aanleg wordt vernietigd, dient in het MER duidelijk gemaakt te worden wat er met deze ruimte gebeurt. Indien deze ruimte (gedeeltelijk) beschikbaar is voor woningen dient dit in de alternatievenontwikkeling tot uiting te komen.

¹¹ De watermachine lijkt nu kleiner dan aangegeven in het waterhuishoudingsplan Breda (dit wordt ook opgemerkt in inspraakreactie nr. 29 van Natuur- en Milieuvereniging Teringen).

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Algemeen

5.1.1 Beschrijving huidige toestand

De huidige toestand wordt in de startnotitie reeds beknopt beschreven. Geef in het MER duidelijk per aspect aan welke elementen en structuren als waardevol beschouwd worden en beschrijf deze meer uitgebreid. Hierbij is het noodzakelijk helder kaartmateriaal te gebruiken.

5.1.2 Beoordelingskader

In het beoordelingskader dat is gepresenteerd in §6.2 van de startnotitie missen de volgende aspecten:

- woon - en leefmilieu;
- effecten ruimtegebruik/landbouw/recreatie.

In het gepresenteerde beoordelingskader wordt voor de meeste aspecten een kwalitatieve beschrijving voorgestaan. Omdat het hier een MER voor de inrichting betreft, is de Commissie van mening dat voor een aantal aspecten kwantificering nodig is. Dat wil zeggen dat de informatie in het MER zoveel mogelijk gebaseerd dient te worden op kwantitatieve gegevens. Dat neemt niet weg dat het voor de leesbaarheid van het MER noodzakelijk kan zijn om kwantitatieve gegevens zoveel mogelijk in bijlagen te presenteren en in de hoofdtekst een kwalitatieve beschrijving op te nemen.

Kwantificering van de basisgegevens is mogelijk voor:

- de verkeerseffecten;
- de watereffecten (kwantificering van deze effecten is noodzakelijk om de werking van de watermachine te beoordelen);
- effecten op natuur en landschap zoals biotoopverlies, verstoring en ruimtebeslag.

5.2 Bodem en water

Besteed bij de beschrijving van het studiegebied aandacht aan de volgende aspecten:

- geohydrologie:
 - werkzame hydrologische systemen (met aandachtspunten kwel, kwelflux, infiltratie, grondwaterstanden, grondwaterkwaliteit);
 - oppervlaktewatersysteem en oppervlaktewaterkwaliteit (mede gelet op de introductie van de watermachine);
- bodemopbouw en reliëf.

Daarbij dient een bondige beschrijving gegeven te worden van de geologische opbouw en het geohydrologische (en ecohydrologische) systeem, waarin onder meer aan de orde dienen te komen: relatie tussen infiltratie en kwelgebieden, aard en intensiteit van kwel, de invloed van landgebruik op het systeem (polder, peilbeheer). Ga bij de beschrijving ook in op de samenhang tussen systeemonderdelen en actuele/potentiële ecologische waarden en de (huidige en toekomstige) functie van de diverse locaties.

5.3 Levende natuur

Bij de beschrijving van het studiegebied zijn de belangrijkste aspecten:

- De aanwezigheid dan wel aantasting/uitbreidingsmogelijkheden (kwalitatief en kwantitatief) van kerngebieden (“Brabantse natuurparels”), ecologische verbindingszones dan wel andere beschermde gebieden;
- (toekomstige) aanwezigheid van doel- en beschermde soorten (verspreiding, dichtheden, status).

Ga bij de beschrijving in op effecten van vernietiging, verdroging, verstoring (geluid, verkeer, beweging), versnippering, eutrofiering; ga in op ecologische relaties en de kwetsbaarheid daarvan voor ingrepen (relaties tussen foerageer- en broedgebied, migratieroutes).

Beschrijf de natuurontwikkelingpotenties in de Lage Vuchtpolder in relatie tot de watermachine. Waar nodig dient door middel van een gevoeligheidsanalyse onderzocht te worden wat de ernst van effecten dan wel onzekerheden in uitspraken is.

5.4 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Aandachtspunten zijn:

- geomorfologie (overgang zand/klei: de naad);
- archeologische waarden;
- cultuurhistorische elementen en patronen: ontginningslijnen, verkavelingspatroon, lanenstructuur, waardevolle bebouwing;
- openheid landschap (zichtlijnen, zichtvelden).

5.5 Verkeerssituatie

Beschrijf de consequenties van de aanleg van de woonwijken en de wijziging van de verkeersstructuur voor de verkeersintensiteiten. De wijzigingen in de verkeersstructuur en verkeersintensiteiten dienen ook op regionaal niveau inzichtelijk te worden gemaakt, teneinde de effecten van sluipverkeer en de wijzigingen hierin aan te tonen. De lokale verkeersstructuur binnen de wijk en de inpassing van langzaamverkeersroutes en openbaar vervoer dienen eveneens uitgewerkt te worden.

Geef voor het gehele studiegebied aan:

- de verwachte intensiteiten op de wegen en kruispunten;
- de congestiekans en het sluipverkeer;
- de mate waarin in de verwachte parkeervraag wordt voorzien inclusief de hieraan ten grondslag liggende parkeernormering;
- de mate waarin het openbaar vervoer en met name de HOV-verbinding een aantrekkelijk alternatief voor de auto is en hoe dit de vervoerswijzekeuze beïnvloedt. Ga in op de frequentie, verwacht gebruik en de route;
- de veiligheid en het comfort van de fietsverbindingen.

Specifiek dient ingegaan te worden op:

- het sluijperverkeer en de congestievorming/verkeersafwikkeling op de Oosterhoutseweg. Nu al krijgt deze weg te maken met sluijperverkeer van en naar Oosterhout. De regionale wegenstructuur maakt dat de Oosterhoutseweg voor veel ritten tussen Breda en Oosterhout/A27 een alternatieve route vormt. Bezien dient te worden hoe dit probleem in een regionale setting kan worden opgelost¹²;
- de verkeersafwikkeling op de kruising Oosterhoutseweg – Nieuwe Kadijk;
- realisatie van de HOV voorzieningen, plus locatie en inrichting van haltevoorzieningen en de inpassing van de HOV baan op de Oosterhoutseweg.

5.5.1 Lucht

De beoordeling van de concentraties aan luchtverontreinigende stoffen moet plaatsvinden aan de hand van de grenswaarden voor de immissies van NO₂ en fijn stof (PM₁₀). De hieronder genoemde normen zijn afkomstig van vigerende regelgeving, gebaseerd op Europese richtlijnen. Voor stikstofdioxide moet in het MER:

- op kaart worden aangegeven waar de grenswaarde voor het jaargemiddelde van 40 µg/m³ wordt overschreden en hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen er binnen dat overschrijdingsgebied liggen. Ook de hoogste waarde binnen dit gebied moet worden aangegeven¹³;
- worden aangegeven hoe vaak per jaar de uurgemiddelde concentratie groter is dan 200 µg/m³¹⁴.

Voor fijn stof (PM₁₀) moet in het MER:

- op kaart worden aangegeven in welk gebied de grenswaarde voor het jaargemiddelde van 40 µg/m³ wordt overschreden en hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen er binnen dat overschrijdingsgebied liggen: ook de hoogste waarde binnen dit gebied moet worden aangegeven;
- op kaart worden aangegeven tot op welke afstand van de weg de grenswaarde voor de 24 uurgemiddelde concentratie wordt overschreden; indien deze grenswaarde ten gevolge van het heersende achtergrondniveau altijd wordt overschreden, dient voor een representatieve afstand van de weg te worden vastgesteld hoe vaak de het daggemiddelde van PM₁₀ groter is dan 50 µg/m³.

Geadviseerd wordt in het MER in algemene zin de relatie tussen fijn stof (PM₁₀) en gezondheid te beschrijven.

Indien zou blijken dat een of meerdere alternatieven leidt tot het overschrijden van grenswaarden voor de luchtkwaliteit, ook al is dat toe te schrijven aan bijvoorbeeld het heersende achtergrondniveau, dan dient te worden aangegeven, welke maatregelen genomen kunnen worden om zoveel mogelijk te voldoen aan de grenswaarden¹⁵.

¹² Op welke wijze wordt de samenwerking tussen de betrokken wegbeheerders (gemeente Oosterhout, Provincie Noord Brabant, Rijkswaterstaat Directie Noord Brabant en gemeente Breda) opgezet en wordt in gezamenlijkheid de problematiek aangepakt?

¹³ De Commissie wijst erop dat de luchtkwaliteitsnormen die het Besluit luchtkwaliteit geeft niet alleen gelden voor woningen en gevoelige bestemmingen, maar ook voor de buitenlucht in het algemeen (zie uitspraak 200401178/1, 15 september 2004 van de Raad van State inzake Wegverbreding A2 Den Bosch-Eindhoven).

¹⁴ De Commissie merkt op dat het niet te verwachten is dat dit uurgemiddelde overschreden zal worden. Hetzelfde geldt voor overschrijding van de grenswaarden voor benzeen, zwaveldioxide, koolmonoxide en benz(a)pyreen. Toch beveelt de Commissie aan het uurgemiddelde en de grenswaarden aan de orde te stellen in het MER, gezien de recente jurisprudentie. Dit kan kwalitatief.

¹⁵ Zie ook uitspraak 200308160/1, 12 mei 2004 van de Raad van State inzake A1 traject Hoevelaken - Barneveld.

5.5.2 Geluid

Geef een analyse van de geluidhinder als gevolg van wegverkeer op de Oosterhoutseweg en andere wegen waar de geluidhinder naar verwachting meer dan 2 dB(A) toeneemt.

Op kaart moeten de geluidscontouren van de Oosterhoutseweg in stappen van 5 dB(A), bijvoorbeeld 40, 45, 50, 55 en 60 dB(A) weergegeven worden. Inzicht dient gegeven te worden in het aantal gehinderden per alternatief op basis van het aantal woningen binnen deze contouren. Ga in op eventuele mitigerende maatregelen en de (positieve en negatieve) effecten daarvan.

6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER

Voor de onderdelen “vergelijking van alternatieven”, “leemten in milieu-informatie” en “samenvatting van het MER” heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Woningbouwlocatie Teteringen

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 14 oktober 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gemeente Breda	 <p>Commissie voor de Milieu-effectrapportage</p> <p>OntwikkelingsDienst Breda Raamte en richting aan de stad Milieu</p> <p>ingekomen: 15 OKT. 2004</p> <p>nummer</p> <p>dossier 1476-jen 2</p> <p>kopie naar: HL/6.6.1</p>	
Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT	Correspondentieadres Postbus 3920 4800 DX Breda 1X	
	Stadskantoor Claudius Prinsenlaan 10 Telefoon (076) 529 38 00 Fax (076) 529 45 55 E-mail: gemeentebreda@breda.nl Vanaf Breda CS: 10 minuten lopen, Buslijnen: 8, 9, 10, 11, 12, 131, 401	
Uw brief	Datum 14 OKT. 2004	Ons kenmerk
Onderwerp	Informatie	 0 0 B 2 0 0 4 1 4 4 2 1 *
Startnotitie MER woningbouwlocatie Teteringen	076-5294524 M. Vos	Bijlagen 1
<p>Geachte heer, mevrouw,</p> <p>De gemeente Breda heeft het voornemen in en rond het dorp Teteringen circa 3000 woningen te realiseren. Daarmee is de activiteit merplichtig. Op 5 oktober j.l. hebben wij de startnotitie vastgesteld voor de milieueffectrapportage woningbouwlocatie Teteringen.</p> <p>Wij verzoeken u ons te adviseren over de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport.</p> <p>De openbare kennisgeving als bedoeld in artikel 7.12 lid 4 van de Wet milieubeheer vindt plaats op woensdag 13 oktober aanstaande. De inspraakperiode loopt van 14 oktober tot en met 11 november 2004.</p> <p>Zodra de inspraakreacties binnen zijn, zullen we u daarvan zo spoedig mogelijk in kennis stellen.</p> <p>Contactpersoon voor de merprocedure is mevrouw M. Vos van de directie Milieu, tel. 076-5294524, e-mailadres: m.vos@breda.nl.</p> <p>Wij wachten uw advies met belangstelling af.</p> <p>Hoogachtend, Burgemeester en wethouders van Breda, Namens dezen, het hoofd van de afdeling Leefomgeving.</p> 		
Mevr. E.C.M. Machielse		
		

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Het Stadsblad d.d. 13 oktober 2004

Inspraak over de startnotitie van de milieueffectrapportage woningbouw Teteringen

De gemeente Breda wil circa 3000 woningen bouwen in Teteringen. Hiervoor wordt een milieueffectrapportage opgesteld. De eerste stap, het opstellen van de startnotitie, is afgerond. Het college van burgemeester en wethouders heeft deze startnotitie vastgesteld en heeft deze vrijgegeven voor inspraak.

De startnotitie ligt van 14 oktober tot en met 11 november 2004 ter inzage bij de Balie Voorlichting in het stadskantoor van Breda, Claudius Prinsenlaan 10, en in Gemeenschapshuis 't Web, Scheperij 13 te Teteringen.

De startnotitie zal worden toegelicht tijdens een **inloopmiddag** die op 4 november a.s. zal worden gehouden in Gemeenschapshuis 't Web in Teteringen. De inloopmiddag zal aanvangen om 16.00 uur en eindigen om ca. 20.30 uur. Om 16.30 uur en 18.30 uur zal een presentatie worden gehouden over de startnotitie en zullen de te volgen procedures worden uiteengezet. Tijdens de inloopmiddag is er gelegenheid om uw vragen te stellen.

Tijdens de terinzagetermijn van 4 weken kan een ieder een schriftelijke reactie op de startnotitie van de milieueffectrapportage insturen aan het college van burgemeester en wethouders, postbus 90156, 4800 RH Breda.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: College van Burgemeester en Wethouders gemeente Breda

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Breda

Besluit: goedkeuring van verschillende bestemmingsplannen in Teteringen

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.1

Activiteit: de ontwikkeling van woningbouwlocatie Teteringen aan de noordoostkant van Breda

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 13 oktober 2004

richtlijnenadvies uitgebracht: 16 december 2004

Bijzonderheden:

De ontwikkeling omvat de bouw van 3000 woningen, een groene geleidingzone tussen Breda en Teteringen, de ontwikkeling van het natuurgebied de Lage Vucht polder en een hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-verbinding.

De ontwikkeling van de locatie is eerder vastgelegd in drie bestemmingsplannen. De Raad van State heeft deze bestemmingsplannen vernietigd en bepaald dat m.e.r. doorlopen moet worden.

De hoofdpunten voor het MER zijn:

- een onderbouwing, inclusief milieuarargumenten, van eerdere gemaakte keuzes zoals de locatie(s) en het aantal woningen;
- een optimalisatie van het basisalternatief waaruit mogelijk een nieuw voorkeursalternatief naar voren komt.
- een meest milieuvriendelijk alternatief waarin uitgangspunten, zoals bijvoorbeeld het aantal woningen, niet star worden gehanteerd;
- de belangrijkste aspecten zijn verkeer, waterhuishouding, natuur, landschap en de daarbij horende effecten.

Samenstelling van de werkgroep:

ing. J.A. Janse

drs. R.J. Jonker

ir. A. van der Velden (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

Secretaris van de werkgroep:

ir. J.M. Bremmer

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20041108	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Onderzoek (ROB)	Amersfoort	20041119
2.	20041110	West Brabantse Vogelwerkgroep	Breda	20041123
3.	20041110	C.J.G.M. van der Weide	Teteringen	20041123
4.	20041110	A.F. Raves	Teteringen	20041123
5.	20041110	W.F. OldeKalter	Breda	20041123
6.	20041110	P. Berende	Teteringen	20041123
7.	20041110	Van Ham Onroerend Goed B.V.	Teteringen	20041123
8.	20041108	C.A.F. van Beek	Teteringen	20041123
9.	20041111	J.P.L.M. van Beek	Teteringen	20041123
10.	20041111	IVN Mark & Donge, Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie	Breda	20041123
11.	20041111	ARAG Rechtsbijstand, namens dhr. D.J. Nederhof en mw. F.J.M. Nederhof-Linck	Teteringen	20041123
12.	20041108	R. Kegel, namens Bewonersgroep Donker Groen	Teteringen	20041123
13.	20041111	Arn. van den Berg en A. van den Berg-Smit	Teteringen	20041123
14.	20041110	Dorpsraad Teteringen	Teteringen	20041123
15.	20041112	Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat, Directie Noord-Brabant	Den Bosch	20041123
16.	20041105	Th. A. Wortelboer	Teteringen	20041123
	20041110	Th. A. Wortelboer	Teteringen	20041123
17.	20041111	B & W gemeente Oosterhout	Oosterhout	20041123
18.	20041105	dhr. Vermeulen en mw. Vermeulen-Baay	Teteringen	20041123
19.	20041109	A.P.M.J. Ermes-van Beek	Teteringen	20041123
20.	20041107	A.C. Sebregts en G.C. Sebregts	Teteringen	20041123
21.	20041110	V.R.H. Jongedijk en B. Jongedijk-Eijsink	Oosterhout	20041123
22.	20041106	C.J. Huisman	Teteringen	20041123
23.	20041105	Vereniging "Teteringen Verstikt"	Teteringen	20041123
24.	20041029	Ministerie van Defensie, Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen	Tilburg	20041123
25.	20041018	KPN Telecom B.V.	Apeldoorn	20041123
26.	20041110	A.P.M.J. Ermes-van Beek	Teteringen	20041123
27.	20041109	P. Jongedijk	Teteringen	20041123
28.	20041105	C.L. Vester, namens bewoners van stadswijk Teteringen, lijst met 4 handtekeningen	Teteringen	20041123
29.	20041109	Natuur en Milieuvereniging Teteringen	Teteringen	20041123
30.	2004-----	Natuurmonumenten namens verschillende natuurbeschermingsorganisaties	?	20041123
		Verslag informatiebijeenkomst	Teteringen	20041104

BIJLAGE 5A GEBIEDSBESCHERMING

Aspecten die aan bod moeten komen bij Natuurontwikkeling

In geval van te ontwikkelen Ecologische verbindingszone (EVZ) dient in het MER beschreven te worden:

1. type (droog/nat), doel en functie van de EVZ (onder andere lokaal/ regionaal belang), verbinding van welke gebieden en beschrijving van de bestaande natuurdoeltypen in de te verbinden gebieden;
2. welke doelsoorten en de ecologische eisen van deze soorten aan de EVZ;
3. lengte, breedte, configuratie van lijnvormige en vlakvormige elementen (steunpunten);
4. knelpunten (barrières) en mitigerende maatregelen om deze op te heffen.

Vanwege de aanleg van nieuwe natuurgebieden (natuurontwikkeling) dient in het MER beschreven te worden:

1. locatie, omvang en ligging ten opzichte van, en verbinding met omliggende natuurgebieden;
2. te realiseren natuurdoeltype(n);
3. randvoorwaarden voor de realisering van deze natuurdoeltypen zoals benoemd in het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001);
4. beoogde functie van het nieuwe natuurgebied voor het voortbestaan van doelsoorten in aangrenzende natuurgebieden;
5. kans op realisatie (middelen en mogelijkheid tot verwerving).

Voor de natuurdoeltypen moet worden aangegeven:

- de verandering in oppervlakte en kwaliteit van de natuurdoeltypen die naar verwachting zal gaan optreden en/of de mogelijkheden om een beoogd natuurdoeltype op termijn te kunnen realiseren.

BIJLAGE 5B

SOORTBESCHERMING

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten¹⁶ worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. In sommige situaties kan worden volstaan met een gemotiveerde selectie van de voorkomende doelsoorten. Prioritaire¹⁷ en kwalificerende soorten¹⁸ moeten deel uitmaken van deze selectie.

Informatie over de doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort:

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). *Deze informatie is nodig om indien mogelijk de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen;*
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijsten. *Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen (voor een populatie) te kunnen bepalen;*
- voor dieren het voorkomen van het aantal individuen/paren per ecologisch netwerk, verdeeld over de deelgebieden. Indien onbekend: de oppervlakte van de leefgebieden van een netwerk;
- voor planten de oppervlakte van de standplaats;

Informatie over de (meta)populatie¹⁹ van de doelsoort (alleen voor die doelsoorten waarover wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn):

- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland;
- mate waarin deze metapopulatie of het leefgebied duurzaam is, dan wel duurzame condities biedt;
- grootte, verspreiding en dichtheid van de (meta)populatie in het studiegebied of oppervlakte van het leefgebied van de (meta)populatie dat tot een ecologisch netwerk kan worden gerekend.

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan voor dieren gebruik worden gemaakt van de verandering van het aantal individuen/paren of de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend). Voor planten kan de verandering in standplaatsoppervlakte worden gebruikt.

Milieugevolgen

Voor elke (geselecteerde) doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort moet worden aangegeven:

voor dieren:

- verandering van het aantal individuen/paren;

¹⁶ In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

¹⁷ Habitat- en vogelrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van bepaalde natuurlijke habitats en soorten. Een deel hiervan is aangeduid als prioritaire habitat of soort omdat de EU voor de instandhouding hiervan een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Deze prioritaire typen natuurlijke habitats en soorten zijn respectievelijk in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn met een sterretje (*) gemerkt. Bij mogelijke aantasting hiervan dient ontheffing te worden aangevraagd bij de Europese Commissie. Alle prioritaire soorten zijn ook doelsoort. Voor hele tekst van de Habitatrichtlijn en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

¹⁸ Kwalificerende soorten en prioritaire soorten alleen in het geval van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden.

¹⁹ Een soort bestaat uit een groot aantal individuen die in het algemeen samenleven in een metapopulatie. Een metapopulatie bestaat uit een aantal deelpopulaties die onderling met elkaar zijn verbonden waardoor uitwisseling mogelijk is. Deze metapopulatie leeft in Nederland in het algemeen in een ecologisch netwerk van grotere en kleinere gebieden die onderling met elkaar zijn verbonden.

- verandering van het oppervlakte van het leefgebied; wanneer relevant per functie aangeven in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen; houd rekening met het optreden van cumulatie²⁰.

voor planten:

- verandering van de standplaatsoppervlakte. Deze wordt bepaald door de abiotische omstandigheden die door het voornemen gewijzigd kunnen worden. Inzicht in deze verandering dient als eerste gegeven te worden;
- in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen.

Voor de doelsoorten (dieren)/kwalificerende soort/prioritaire soort waarover wetenschappelijke informatie op populatieniveau beschikbaar is moet het volgende worden aangegeven.

Indien de gevraagde informatie onder optie 1 ontbreekt dan kan optie 2 worden toegepast:

Optie 1, de kans op het verdwijnen of uitsterven van een (meta)populatie in het studiegebied. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld. Indien die kans zeer groot is zal ook voor de populatie(s) waarmee uitwisseling plaatsvindt een inschatting moeten worden gemaakt van deze kans. Indien er een kans bestaat op verdwijnen of uitsterven moet worden aangegeven wat dit betekent voor het behoud van de soort in Nederland.

Optie 2, de mate van aantasting van de oppervlakte van het ecologisch netwerk, en een inschatting van de gevolgen hiervan voor het voortbestaan van duurzame condities van het ecologisch netwerk van de populatie.

Daarnaast is het te overwegen – maar dit is niet verplicht – om alle informatie die nodig is om voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet (Ffw) in aanmerking te komen, ook op te nemen in het MER en de aanleverde informatie op correctheid te laten beoordelen door de Commissie.

Indien ontheffing moet worden aangevraagd en er is besloten dat dit onderdeel van het MER wordt dan geldt het volgende: iedere in het plangebied voorkomende beschermde soort moet worden genoemd en per soort moet worden aangegeven wat de gevolgen zullen zijn. *In geval van een ontheffingsaanvraag kan er dus niet met doelsoorten of een selectie hiervan worden gewerkt.*

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Ffw komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Ffw betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de Ffw vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;
 - sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
 - geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

²⁰ Cumulatie: elke ingreep in een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied dient in combinatie met andere activiteiten te worden getoetst. Indien hiervan sprake kan zijn dient de initiatiefnemer aan te tonen dat er ook door cumulatie geen significante gevolgen zullen optreden.

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Woningbouwlocatie Teteringen**

De gemeente Breda wil woningbouwlocaties ontwikkelen in Teteringen. Het gaat om de bouw van ca. 3000 woningen, een groene geleidingzone tussen Breda en Teteringen, de ontwikkeling van het natuurgebied de Lage Vucht polder en een hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)-verbinding.

ISBN 90-421-1429-0